

Periaatejulistus

Hyväksytty SDP:n 46. puoluekokouksessa 23.8.2020

YHDESSÄ KESTÄVÄÄN MAAILMAAN

Meillä on yhteinen vastuu planeetastamme, kestävästä kehityksestä, yhteiskuntiemme kehittämisestä ja toisittamme. Toimimme yhdessä paremman tulevaisuuden saavuttamiseksi. Pystymme yhdessä toisiimme luottaen, demokratian keinoin ja rauhanomaisesti muuttamaan maailmaa. Kykenemme tekemään harkittuja valintoja ja vaikuttamaan elinympäristöömme.

Sosialidemokraatit ovat osa kansainvälistä työväenliikettä. Olemme heikommissa asemassa olevien puolella ja pyrimme eriarvoisuuden ja osattomuuden poistamiseen. Haluamme luoda tulevaisuutta sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväen kehityksen varaan.

Rakennamme rauhaa kansainvälisen yhteistyön keinoin ja pyrimme vahvistamaan demokratiaa ja oikeusvaltiota muiden samaa tavoittelevien kanssa. Kestävässä rauhan maailmassa ei turvauduta voimankäyttöön, vaan sopimukseen ja yhteistyöhön. Tavoittelemme yhteiskuntaa, jossa ihmiset ovat vapaita puutteesta ja pelosta ja jossa vallitsee luottamus ja turvallisuuden tunne.

Katsomme, että jokainen ihminen syntyy arvoltaan ja oikeuksiltaan yhdenvertaisena ja ainutlaatuisena yksilönä. Jokaisella meistä tulee olla oikeus hyvään elämään, sivistykseen ja arvostukseen osana yhteisöä.

Vapaa ihminen tasa-arvoisessa yhteiskunnassa

Vapaus, solidaarisuus ja tasa-arvo ovat hyvän yhteiskunnan perusarvoja. Näiden arvojen toteutuessa syntyy kokemus omasta merkityksestä yhteisön jäsenenä ja täysivaltaisena kansalaisena. Ihminen on sekä ainutkertainen itsensä, että osana yhteisöään.

Vapaus on yhteiskuntaa muuttava liikevoima. Vapaus vahvistaa ihmisen voimavaroja, jotta hän voi toteuttaa itseään ja vahvistaa yhteisöään yhdessä yhdenvertaisena muiden kanssa. Vapaus ei saa olla vain vahvojen vapautta. Kenelläkään ei ole oikeutta toimia muiden vapauden kustannuksella eikä yhteisöllä ole oikeutta kahlita kenenkään yksilöllisyyttä. Yksilön velvollisuus on toimia yhteiskunnan demokraattisten pelisääntöjen mukaisesti muita yhteisön jäseniä loukkaamatta ja ihmisarvoa kunnioittaen.

Solidaarisessa yhteiskunnassa toteutuu oikeuksien, velvollisuuksien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tasapaino sekä mielipiteen vapaus. Kansanvaltaista yhteiskuntaa ei pidä koossa pakko eikä väkivalta, vaan jokaisen halu ja mahdollisuus osallistua yhteiskunnan rakentamiseen omien voimavarojensa mukaisesti.

Sosialidemokratia rakentaa yhteiskuntaa, jossa tasa-arvon toteutumista estäviä valtarakenteita, ennakkoluuloja ja rajoittavia käytäntöjä puretaan järjestelmällisesti. Kestävä yhteiskunta on tasa-arvoinen niin yhteiskunnan jäsenten välillä kuin yli sukupolvien.

Oikeudenmukaisuus kuuluu vapautteen, solidaarisuuteen ja tasa-arvoon. Nämä toteutuvat parhaiten vahvoissa hyvinvointivaltioissa. Luottamukseen ja solidaarisuuteen perustuvalla kansanvaltaisella yhteiskunnalla on kestävä oikeutus.

Solidaarisuus ja vastuu maailmasta

Ihmisen toiminta on vaikuttanut kaikkeen elämään maapallolla. Paremman elämän ja hyvinvoinnin tavoittelu on oikeutettua ja perusteltua. Samalla jatkuva pyrkimys materiaaliseen kasvuun yhdistettynä kapitalistisen talousjärjestelmän vääristymiin on aiheuttanut vaaran kokonaisten ekosysteemien tuhoutumisesta. On välttämätöntä, että toimintamme sopeutetaan maapallon kantokyvyn rajoihin. Ihmiskunta on osa luontoa. Luontoa on suojeltava ihmisten hyvinvoinnin ja luonnon itseisarvon vuoksi.

Sosialidemokratia toimii planeettamme elinkelpoisuuden takaamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tarvitaan inhimillisen pääoman kasvattamista, jotta taloudellisen tietämyksen ja osaamisen lisääntyminen johtaa myös ekologisesti kestävään, kansanvaltaisempaan ja tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan. Hyödynnäme tiedettä, tutkimusta, luovuutta ja kekseliäisyyttä siirtyäksemme viipymättä kestäväälle polulle. Sosialidemokratian tavoitteena on lajien kirjon suojeleminen ja lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistaminen.

Siirtyminen ekologisesti kestävään talous- ja yhteiskuntakehitykseen vaikuttaa kaikkiin. Siirtymä on toteutettava ripeästi, mutta oikeudenmukaisesti ja kantokykyyn perustuen yhteiskuntien sisällä ja niiden välillä. Jokaisella on vastuu sopeuttaa omia elämäntapojaan, valintojaan ja kulutustottumuksiaan luonnon ja ilmaston kantokyvylle sopiviksi. Näin voimme taata kaikille hyvän elämän ja turvallisen tulevaisuuden.

Itsenäinen Suomi on sosialidemokraateille keskeinen lähtökohta. Kansainvälisen yhteistyön perustana on oltava kansallisen itsemääräämisoikeuden kunnioitus ja kulttuurien arvostus. Globaaleja ongelmia ei voi väistää eristäytymällä. Rajat ylittävät ympäristöhaasteet ja muut uhat turvallisuudellemme voidaan ratkaista kestävästi vain vastuunsa tuntevien yhteiskuntien yhteisin ponnisteluin. Yhteistyön on perustuttava monenkeskiseen, sääntöpohjaiseen maailmanjärjestykseen ja vahvoin, yhteisiin instituutioihin.

Osallisuus jokaisen oikeudeksi

Jokaisella ihmisellä on oikeus työhön ja toimeliaisuuteen sekä osallistua yhteiskuntaan ja demokraattiseen päätöksentekoon. Yhdessä tekeminen tuo osallisuutta. Osallisuuteen kuuluvat keskeisesti sosiaaliset, kulttuurilliset ja sivistykselliset oikeudet sekä vaikuttaminen kansalaistoiminnan, poliittisen toiminnan ja ammatillisen järjestäytymisen kautta.

Jokaiselle tulee taata mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan omien kykyjensä mukaan, fyysisten tai muiden ominaisuuksien rajoittamatta. Turvallinen arki syntyy luottamuksesta yhteiskunnallisiin palveluihin, jotka muodostavat turvaverkon hädän ja sairauden kohdatessa. Tulevaisuudessa yhteiskunnan on kyettävä vastaamaan yhä yksilöllisempiin tarpeisiin. Työn, toimeentulon ja sosiaaliturvan on tuettava toisiaan siten, että työ on tekijälleen aina kannattavaa.

Poliittisten valintojen tekeminen on säilytettävä kansanvaltaisena. Kunnioitamme parlamentarismia ja tuemme myös kansalaisten suoraa vaikuttamista. Yhteiskunnallisten kysymysten ja päätöksenteon monimutkaisuuden ymmärtäminen edellyttää demokratian periaatteisiin sitoutumista, selkeäkielistä yhteiskunnallista keskustelua sekä vastuullista, moniäänistä ja totuudessa pysyvää mediaa.

Yksilö tarvitsee yhteisön tukea kasvaakseen täyteen mittaansa. Sivistys tarjoaa vapauden tietämättömyydestä ja antaa pohjan toteuttaa itseään yhteisön täysivaltaisena jäsenenä. Sivistys on kykyä yhteiskunnalliseen osallistumiseen, ajattelun vapauteen sekä oman ja toisten arvon ymmärtämiseen. Se on myös elämän ja luonnon kunnioittamista. Koulutus ja osaaminen tasoittavat tietä taloudelliseen riippumattomuuteen. Tämän tien on oltava auki ihmisen koko elämän ajan.

Jokaisella on oikeus osallisuuteen. Työ, yrittäminen ja muu toimeliaisuus ovat yhteiskunnallista osallistumista, joilla synnytetään hyvinvointia, tuloja ja varallisuutta. Se ei ole vain ansiotyötä oman ja perheen toimeentulon turvaamiseksi. Työ tarjoaa elämään mielekästä sisältöä, arvokkuutta ja kiinnittymistä yhteisöön.

Sosialidemokratia pitää kiinni periaatteesta, jonka mukaan ansiotyön on taattava tekijälleen toimeentuloon riittävä palkka. Tuottavuuden kasvun ja oman työpanoksen luomasta lisäarvosta kuuluu työntekijälle reilu osuus.

On kehitettävä uusia tapoja työelämän demokratisoimiseen, oman työn ja työpaikan kehittämiseen sekä työn ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen. Työelämässä tapahtunut murros koskee kaikkia: työntekijöitä, yrittäjiä ja työmarkkinoilla turvattomassa asemassa olevia.

Työntekijöiden ja itsensä työllistäjien vaikutusvaltaa omaan työpaikkaansa ja työoloihinsa on vahvistettava ja kehitettävä kollektiivisen toiminnan kautta. Tämä kytkeytyy talouden demokratisoimiseen ja oikeudenmukaiseen tulonjakoon. Jokaisella tulee olla oikeus vapaa-aikaan ja yhteiskunnan turvaverkkoon muuttuvissa elämäntilanteissa. Yhteiskunnan on tuettava jokaisen mahdollisuutta aktiiviseen osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen.

Talous ihmisen palvelukseen

Talouden globalisaatio ja tekniikan kehitys ovat vauhdittaneet kasvua ja vähentäneet absoluuttista, maailmanlaajuisuudesta köyhyyttä. Samalla eriarvoisuus on kasvanut. Teknologia, digitalisaatio ja globalisaatio muuttavat työtä sekä kasvun, tuottavuuden ja hyvinvoinnin yhteyttä. Ihmisten luottamus yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen horjuu ja demokraattisten järjestelmien toiminta on uhattuna, kun kapitalismin perusominaisuuksien vuoksi varallisuuden ja markkina-aseman tuoma valta keskittyy. Tämä vaikeuttaa kestävään kasvuun ja reiluun talouteen siirtymistä.

Demokraattinen sosialismi on pyrkinyt ja pyrkii edelleen paitsi talouden, myös työelämän ja muiden elämänalueiden jatkuvaan kansanvaltaistamiseen avoimuutta lisäämällä ja määrittämällä pelisääntöjä, joilla markkinat toimivat. Tavoitteenamme on vapaiden ja tasa-arvoisten ihmisten käyttämä julkinen valta, joka huolehtii kaikista yhteiskunnan jäsenistä ja vähentää eriarvoisuutta. Kunkin talousjärjestelmän oikeutus perustuu sen kykyyn lisätä ihmisten tasavertaista hyvinvointia.

Ihmisten hyvinvoinnin kannalta tärkeät peruspalvelut ja yhteiskunnan keskeiset tukitoiminnot tulee toteuttaa julkisena tuotantona tai pitää julkisessa määräysvallassa. Tuotantovälineiden julkista omistusta on arvioitava ja siitä on päätettävä tarkoituksenmukaisuuden ja yhteiskunnan kokonaisedun lähtökohdista. Sosialidemokraatit edistävät monimuotoista yhteiskunnallista omistusta muun muassa osuuskuntien kautta. Sosialidemokraattien tavoitteena on tuoda niin palkaton hoivatyö kuin muut näkymättömäksi jäävät talouden osa-alueet osaksi taloutta. Verotuloja tarvitaan palveluiden rahoittamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa suuria tuloja ja pääomia verotetaan pieniä enemmän ja kaikki tulot ja varallisuudet ovat verotuksen piirissä.

Sosialidemokratia haluaa varmistaa reilun kilpailun sekä tiedon ja varallisuuden oikeudenmukaisen jakaantumisen. Tämä ensijaon ajatus tarkoittaa sitä, että hyvinvointivaltio luo tasa-arvoa muokkaamalla talouden toimintaympäristöä ja -tapoja reiluksi sekä luomalla kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tämä edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja säätelyä.

Vahvalta pohjalta tulevaisuuteen

Sosialidemokratian matka alkoi alistettujen vapautusliikkeenä. Tänä päivänä se koskettaa ihmisiä kaikkialla maailmassa. Sosialidemokraattien ihanteena on yhteiskunta, jossa vapaus ja tasa-arvo voittavat alistamisen, humanisuus suvaitsemattomuuden ja oikeudenmukaisuus itsekkyyden.

Sosialidemokratia syntyi 1800-luvun luokkayhteiskunnassa kansainvälisenä vastaiskuna maailmalle, jossa talous ja yhteiskunnallinen muutos tuottivat inhimillistä kärsimystä, epäoikeudenmukaisuutta ja tehottomuutta. Siinä maailmassa enemmistöltä puuttuivat ihmisoikeudet, omistamisen ja osallistumisen oikeudet sekä inhimilliset työolot.

Sosialidemokratia kehittyi poliittisen, ammatillisen, osuustoiminnallisen ja sivistyksellisen toiminnan kautta osana monimuotoista kansalaisyhteiskuntaa. Sosialidemokratia on maailmankatsomuksellisesti moniarvoinen liike, jonka aateperintö on sosialismin teorioiden ohella saanut vaikutteita eri aikakausien humanista filosofiasta, kristillisestä etiikasta ja valistuksen edistysaatteista. Sosialidemokratia rakentaa aktiivisesti yhteistyötä muiden edistyksellisten poliittisten voimien ja uusien yhteiskunnallisten liikkeiden kanssa tavoitteidensa saavuttamiseksi ja uusien ajatusten tuomiseksi osaksi demokraattista prosessia.

Pohjoismaissa on luotu maailman kattavimmat hyvinvointivaltiot ja onnellisimmat yhteiskunnat. Silti monet vuosisadan takaisista epäkohdista ovat yhä vallitsevia ja uusia on kehittymässä. Ilmastonmuutoksen hidastaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, köyhyyden voittaminen, eriarvoisuuden vähentäminen, sekä varallisuuden keskittymisen estäminen ovat globaaleja kansainvälistä yhteistyötä edellyttäviä tehtäviä. Työn murroksessa on asetettava tavoitteeksi hyvä työ ja hyvä työelämä. Teknologian ja digitalisaation on palveltava ihmistä ja ympäristöä.

Sosialidemokratia toimii rohkeasti ihmisten kärsimysten ja eriarvoisuuden poistamiseksi kaikkialla maailmassa. Tämä periaatejulistus on yksi osa aateperintömme mukaista jatkuvaa ja ajassa tehtävää yhteiskunnallista uudistustyötä.

Yhdessä voimme tehdä paremman maailman.